

FLAGGA FÖR UNGA

**Om hur ett designpedagogiskt projekt kan ge unga medborgare
möjlighet att göra sin röst hörd**

Lina Berggren

Konstfack, Institutionen för bildpedagogik
Läroutbildning, inriktning Design och lärande, ht 2010
Examensarbete, skriftlig del 15hp
Handledare: Patrik Steorn
Opponent:
Datum för examination:

Abstrakt

FN:s Barnkonvention paragraf 12 säger att barn som är att forma egna åsikter har rätten att fritt uttrycka dessa och att åsikterna ska i bemötta utifrån barnets mognad och ålder. Detta blir extra viktigt då barn inte är myndiga och därför saknar formell möjlighet till inflytande. Men hur ofta lyssnar politiker och andra vuxna till vad barn tänker och tycker? Genom mitt designpedagogiska projekt ville jag därför ta reda på: hur och på vilka sätt kan ett designpedagogiskt projekt ge unga medborgare möjlighet att göra sin röst hörd? Projektet avser att barn och ungas röster ges möjlighet att höras, framförallt med hantverk som metod men även genom samtal och text. Deltagarna kreerade stora flaggor fyllda med idéer om vad de önskade fanns för dem i sin stad. Flaggor har sedan under hösten 2010 i en veckas tid fladdrat i flaggstängerna i anslutning till stadens stadshus. Ett häfte med deltagarnas samlade idéer lämnades över till kommunstyrelsens ordförande (S). Med dess hantverksestetik blev flaggor ett udda inslag i stadsmiljön vilket förhopp stärkte möjligheten att höras. I projektet synliggjordes deltagarnas röster till exempel genom de kreerade flaggor då fotspår i snön intill flaggstängerna visar att de lockat till Deltagarna kunde, enligt mig, göra sin röst hörd inför varandra under arbetstid lina. Likväl även genom det häfte med förslag i text och bild som räcktes över. Den kritiska frågan är dock hur de blev, eller snarare om de blev bekräftade. En förhoppning är dock bidragit till att deltagarna fått en positiv erfarenhet om att deras röster har betydelse.

I uppsatsen diskuteras även deltagarnas önsknings utifrån perspektiven att vara hörd, ålder och konsumtion. Det framkom genom samtalen att flera av deltagarna inte tyckte att politikerna lyssnade på dem men att till exempel rösträtt för barn skulle vara ett sätt att ändra på detta. I de textila bilderna var detta perspektiv inte lika synligt. Ålder har betydelse och ämnet skapade ofta debatt och återfanns både i textilierna och i samtalen. Konsumtion var ett tydligt återkommande tema som gav avtryck både i samtal och i de textila bilderna. Fler klädaffärer för barn och sänkt pris på Happy meal var exempel deltagarna tog upp.

Under utställningen kommer mitt designpedagogiska projekt att gestaltas genom en affisch, häftet och en videosekvens. Affischen illustrerar viktiga delar i projektet. Videosekvensen visar de fyra flaggor när de vajar i vinden. Till videoverket återfinns det häfte som räcktes över till politikerna. Genom att kombinera affischen, häftet och videosekvensen lyfter jag fram både innehåll och tillvägagångssätt och låter dessa samverka.

En stort tack till alla glada flaggtillverkare ni har skänkt många fina minnen!

Innehållsförteckning

Inledning	4
Bakgrund.....	4
Syfte	6
Frågeställning	6
Urval och avgränsning	7
Empiriskt material och datainsamling.....	7
Metod och tillvägagångssätt	8
Metod och fokusgrupp	8
Genomförande och material	8
Analysmetod och materialbearbetning	9
Teori och tolkningsram	9
Språket som skapare av konstruktioner och diskurser	10
Definitionen Barn.....	10
Barn som underordnade vuxna.....	10
Voice	11
Craftivism	12
Tidigare forskning	13
Bearbetning analys och tolkning	14
Beskrivning av workshop och flagghängning	14
Artefakterna	15
Samtalen.....	16
Designpedagogiska projektet och craftivism.....	17
Att vara hörd. Artefakterna.....	18
Att vara hörd. Samtalen	19
Barn och ålder. Artefakterna	21
Barn och ålder. Samtalen	21
Konsumtion	23
Konsumtion. Artefakterna	24
Konsumtion. Samtalen.....	24
Resultat.....	26
Designpedagogiska projektet och möjligheten att göra sig hörd.	26
Önskningarna och artefakterna utifrån perspektivet att vara hörd	27
Önskningarna och artefakterna utifrån perspektivet ålder.....	28
Önsksningar och artefakter utifrån perspektivet konsumtion	29
Slutdiskussion	29
Källförteckning	31
Tryckta källor.....	31
Otryckta källor	32
Internetkällor.....	32
Bildförteckning	32
Bilagor.....	32
Bilaga 1 Affisch.....	33
Bilaga 2 Flaggorna	34
Bilaga 3 kategorier av vad de yngre deltagarna önskade sig.....	35

Inledning

Vad går det att göra för att få människor att känna sig sedda och hörda i det samhälle de lever i? En förutsättning är att människor möts, ger av sin tid och lyssnar till varandra.

Projektet som diskuteras i denna uppsats har fokus på barn och unga. Jag menar att deras röster är viktiga och att barn och unga ska ges mer utrymme att höras. Därför har jag valt att arbeta med staden för att den är något som alla måste förhålla sig till, oavsett bakgrund. Staden är Västerås och det råder i folkmun många och delade åsikter om denna, vilket gör den intressant ur forskningssynpunkt. Det som ofta sägs är att den är grå och ful. Andra säger att Västerås möjligen är lite oslipad men vacker, då den har Mälaren, egen skärgård, vacker skiftande natur. Genom frågan ”vad önskar du fanns i Västerås för dig?” har deltagarna i textila material uttryckt sin önskan om staden. De har även träffat och räckt över ett häfte med sina idéer till Västerås kommunstyrelsens ordförande (S) nedan nämnd som kommunalrådet. På vilka sätt går det då att arbeta för att ge unga möjligheten att höras? I det designpedagogiska projekt används textila material som en utgångspunkt för att se om det med hjälp av bland annat hantverk går att arbeta för att ge unga en möjlighet till detta. Min erfarenhet är att barn och unga överlag inte är vana att tänka på sig själva som personer med möjlighet att påverka. Lika så menar jag att vuxenvärlden bekräftar denna syn. Därför tror jag att det är nödvändigt att aktivt vända sig till de unga.

Här nedan redogörs för uppsatsens bakgrund. Syfte tydliggörs och frågeställning formuleras. Sedan får du läsa om urval och avgränsning, samt vilket empiriskt material som ligger till grund för uppsatsen och hur detta har samlats in. Därefter kommer metodavsnittet som beskriver projektet och valda analysredskap. Under titeln teori beskrivs relevant teori för ämnet som sedan speglas i det insamlade materialet under analys- och tolkningsdelen. Avslutningsvis sammanförs analys och tolkning av materialet med frågeställning och syfte under rubrikerna resultat och slutdiskussion.

Bakgrund

Förenta nationerna, FN, är en världsomspännande organisation som bildades under andra världskriget. I FN-stadgan beskrivs rättigheter och skyldigheter som medlemsländerna ska följa, däribland ståndpunkten om människors lika rättigheter och värde.¹ Här återfinns också barnkonventionen paragraf 12. Denna förklarar att barn och ungdomar har rätt att fritt

---

¹ <http://www.fn.se/fn-info/om-fn/fns-historia>; <http://www.fn.se/fn-info/om-fn/fn-stadgan>

uttrycka sina tankar och åsikter.² Detta blir extra viktigt då barn och unga ännu inte är myndiga och därför inte har någon formell rösträtt. I Sverige finns det olika aktörer som arbetar för att lyfta fram ungas idéer och åsikter om sin stad. Movium är en av dessa.

Movium, centrum för utomhusmiljö, är länken mellan forskning och praktik i frågor som berör stadens utemiljö. De vill ta reda på hur ofta och på vilket sätt barns röster lyssnas till i samhällsplaneringsarbetet. Därför skrev de rapporten *Barns plats i staden* (2007). I rapporten framgick det hur kommuner på olika sätt involverade barn och unga i planeringen. Boken, *Barns rätt till staden* är en fördjupning av de exempel som lyftes fram. Bland annat tog Göteborgs stadsbyggnadskontor hjälp av ett hundratal barn i åldrarna sex till femton år när de skulle bygga ett nytt bostadsområde. Deltagarna studerade bostadsområdet och förde sedan diskussioner i ord och bild där de beskrev och tecknade sina idéer och tankar. Deltagarnas synpunkter finns nu med i byggnadsnämndens program.³ Vidare säger landskapsarkitekten och författaren Anna Lenninger i rapporten *Barns plats i staden* (2007) att barn kan bidra med viktiga observationer om sin närmiljö. Barn har en uppfattning om sin fysiska närmiljö på ett sätt som en planerare inte har, skriver hon.⁴

Det finns inte någon vedertagen och samlad definition av begreppet att höras. Min egen definition av begreppet att höras innebär att barn och ungas röster lyfts fram, att deras röster blir starkare och mer synliga. Att deras ord ska uppmärksammas, bli sedda och bekräftade av vuxna och andra medborgare. Detta kan göras oavsett kommunikationsform som hantverk, skrift, eller genom tal.

Designpedagogik är ett nytt område. Formuleringar om vad detta är och innebär pågår i detta nu och därför går det enligt mig inte att se detta som ett vedertaget begrepp. Lite förenklat menar jag att design, förutom formgivning, även kan innebära design av strukturer. Till exempel arbetar personer inom participatory design med att involvera slutanvändarna i designprocessen, alltså att lösningar till problem arbetas fram tillsammans med brukarna.⁵ Även personer inom transformationsdesign arbetar med liknande metoder för att lösa komplexa problem som till exempel sociala och eller ekonomiska strukturer. Att deras design

---

² <http://www.scribd.com/doc/34000103/Barnkonventionen-i-Sin-Helhet>, Barnkonventionen FN:s, konvention om barnets rättigheter, Unicef del 1 artikel 2, s.18, 2010-11-19

³ Pettersson, Stefan (2010) *Barns rätt till staden, om arkitekturpedagogik som demokratisk metod i Göteborg*. Mölnlycke: Elanders, s. 75 - 76

⁴ Lenninger Anna (2007) *Stad och land 174, Barns plats i staden* Malmö: Movium centrum för stadens utemiljö s.12

⁵ Mazé Ramia (2007) *Occupying time: design, technology and the form of interaction*, Stockholm: Axl Books s.142

snarare handlar om att förändra beteenden än att bygga form.⁶ För att förstå vad jag menar med designpedagogik i denna uppsats är det bra att känna till dessa metoder och se dem som bakgrund och inspiration till mitt projekt. Projektet skiljer sig is från ovan nämnda metoder. Det har till exempel inte funnits ett typiskt ”designproblem”. Problemlösningen i detta fall har snarare inneburit att deltagarna reflekterat över vad de önskar skulle finnas för dem och hur staden skulle bli en bättre stad genom deras förslag och idéer. De idéer och förslag deltagarna kommit fram till kan vara svåra att genomföra. Däremot har craftivism som handlar om hur handarbete kan fungera som ett politiskt verktyg inspirerat projektet.⁷ Mer om craftivism går att läsa om under teori.

Syfte

Jag vill ta reda på om hantverk kan fungera som verktyg för att synliggöra röster, genom att tillämpa craftivism. Projektet syftar till att synliggöra ungas röster och tankar om staden, i detta fall Västerås, med hjälp av egentillverkade flaggor som visas för politiker och andra stadsbor. Genom projektet ska deltagarna ges möjlighet att göra sin röst hörd. Syftet är att synliggöra och lyfta fram vad deltagarna önskar sig. Detta gör jag genom perspektiven att vara hörd, ålder och konsumtion. Utöver detta studerar jag på vilket sätt, hur, deltagarna gestaltar sina önskningar. Resultaten från önskningarna och gestaltningarna ställs emot varandra.

Frågesällning

Hur och på vilka sätt kan detta designpedagogiska projekt ge unga medborgare möjlighet att göra sin röst hörd?

Vad uttrycker deltagarna för önskningar sett utifrån perspektiven att vara hörd, ålder och konsumtion?

Hur gestaltar deltagarna sina egna egentillverkade artefakter sett utifrån perspektiven att vara hörd, ålder och konsumtion?

---

⁶ Burns Colins m. fl.(2006) *Red Paper 02 Transformation Design* London: Design Council, s. 2, 26

⁷ Åhlvik, Clara & Busch von, Otto (2009) *Handarbete för en bättre värld*, Jönköpings läns museums förlag, s 24ff

Urval och avgränsning

Projektet utfördes på en fritidsgård i Västerås. Eftersom denna uppsats skrivs inom ramen för en lärarutbildning bör den ha anknytning till kommande yrke. Ambitionen har varit att kombinera och integrera samhällskunskap och bild. Detta projekt skulle med fördel kunna utföras som en ämnesintegrerad uppgift mellan till exempel samhällskunskap och bildämnet. Det ligger ett fokus på barn och unga i projektet, vilket absolut ger relevans till läraryrket. Urvalet barn och unga blir extra relevant då personer upp till arton år saknar rösträtt och därigenom saknar en formell möjlighet till inflytande. Anledningen till valet av en fritidsgård och inte en skolklass var för att minska skolkontexten. Min intention var att uppgiften skulle förknippas med fritiden och inte som en av alla uppgifter i skolan, då jag menar att politik, aktivt engagemang och upplevelse av att vara hörd är något som ska prägla hela livet och inte enbart kopplas ihop med skolan och skolkontexten. Jag ville i möjligaste mån använda en arena som inte var präglad av specifika intressen eller aktiviteter och valde därför att utföra projektet på en fritidsgård. Motivering till valet av den fritidsgård jag valde var att det fanns en skapande verkstad och därmed utrymme för textilt arbete där. Den skapande verkstaden användes nästan uteslutande av barnen i tio till tolv års ålder. Fritidsgårdens verksamhet innefattar barn och ungdomar från år fyra upp till gymnasiet och har ett upptagningsområde av barn och ungdomar från flera av Västerås stadsdelar, enligt personal på fritidsgården. De som visade störst intresse av att delta i projektet var barnen i åldrarna tio till tolv år. Därför bygger analys och tolkning på dem. I projektet deltog övervägande antal flickor vilket kan ha påverkat resultatet. De äldre ungdomarna visade marginellt intresse för projektet.

Empiriskt material och datainsamling

Det är informella intervjuer, deltagarnas artefakter, fältanteckningar och observationer som ligger till grund för analys- och tolkningsarbetet. Främst har datainsamlandet bestått av deltagande observation och informella intervjuer, även om det fanns färdiga intervjufrågor att använda. Jag försökte efter bästa förmåga undvika ledande frågor. En diktafon spelade in gruppens samtal. Detta möjliggjorde en analys av materialet sett utifrån olika infallsvinklar. Ljudupptagningarna på drygt fyra timmar är nedskrivna i text för bättre överblick. Som deltagande observatör agerade jag ”observatör som deltagare” vilket innebär att gruppen var medvetna om varför jag var där men att jag inte deltog aktivt i deras arbete, om än att jag fanns där som pedagog och hjälp, se Kullberg (2004).⁸ De noterade fältanteckningarna består

---

⁸ Kullberg, Birgitta (2004) *Etnologi i klassrummet*, Lund: studentlitteratur, s. 95 - 96

av nedskrivna observationer och mina egna reflektioner och tankar. Anteckningarna kan ge förklaring åt uppkomna situationer men även lyfta fram subtila upplevelser av stämningar. Jag är medveten om hur min förförståelse och hur mitt egna subjektiva sätt att se påverkar observationerna, men att jag försöker reflektera och vara så medveten som möjligt om detta.

Metod och tillvägagångsätt

Metod och fokusgrupp

I detta designpedagogiska projekt användes en etnografiskt inspirerad metod. Etnografi, enligt Kullberg (1996) är ett sätt att studera människors sätt att uttrycka sina erfarenheter för att bättre förstå deras sätt att leva och lära, vilket stämmer bra in på intentionerna med detta arbete.⁹ Under workshoptillfällena var min forskarroll att följa deltagarnas process och lyssna in deras berättelser och samtal. Jag studerade även hur de valde att gestalta och ge uttryck för sina idéer genom de textila artefakterna i arbetet med utformningen av flaggorna.

Eftersom det var frivilligt att delta i projektet visste jag inte på förhand hur många som skulle vara intresserade och ville vara med. I arbetet med tio till tolvåringarna bildades redan vid första tillfället en grupp som på många sätt liknade en fokusgrupp. En fokusgrupp är enligt Esaiasson med flera (2004) i *Metodpraktikan*, en grupp som är konstruerad med ett särskilt syfte där samtalet har fokus mot ett givet tema.¹⁰ Ibland när samtalen flöt iväg för långt ifrån fokus styrde jag tillbaka samtalen mot det givna temat.

Det frivilliga deltagandet till att medverka i designprojektet hör samman med att den craftivistiskt inspirerade metod som används.¹¹ Craftivism förklaras mer ingående i teoridelen.

Genomförande och material

Jag kontaktade personalen på en fritidsgård i Västerås och berättade om det projekt jag ville genomföra med ungdomarna på gården. Personalen var positiva till projektet. Eftersom deltagandet var frivilligt gjorde jag affischer som informerade om projektets innebörd samt om tid och plats.¹² Affischerna sattes sedan upp på gården. Gensvaret från de äldre ungdomarna uteblev nästan helt, till skillnad från barnen i tio- till tolvårsåldern. Jag träffade barnen under fyra eftermiddagar och ungdomarna vid två tillfällen.

---

⁹ Kullberg, Birgitta (1996), *Etnografi i klassrummet*, Lund: Studentlitteratur, s. 15 -17

¹⁰ Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Wägnerud, Lena (2004) *Metodpraktikan, Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Stockholm: Nordstedts Juridik AB, s345

¹¹ Greer, Betsy (2008) *Knitting for good, a guide to create personal, social and Political change, Stitch by Stitch* Boston: Trumpeter, s. 61

¹² Se bilaga 1, affisch

Eftersom gruppernas utformning var oviss för mig innan första mötet försökte jag förbereda flera tillvägagångssätt, bland annat ett par lekfulla kom i gång-uppgifter ifall gruppen skulle fastna i idé- och tankearbetet. Den för projektet centrala frågan ”vad önskar du fanns i Västerås för dig?” behövde tid och reflektion. Av den orsaken ville jag att deltagarna likt en fokusgrupp skulle samlas för att hjälpa varandra med tanke- och idéarbetet.

Eftersom slutresultatet är flaggor har materialet avgränsats till textila material som tyg, textilfärger och garn. Deltagarna har själva valt storlek, tyg, färger och utformning på sina alster. Allteftersom deltagarna blev klara, intervjuades dem om deras idéer. På detta sätt kunde jag senare, i det häfte som sammanställdes, använda deras egna ord utan att förvanska budskap och språk alltför mycket.

Valet att använda flaggan som uttrycksmöjlighet och arbetsredskap är att den enligt mig inrymmer symbolik. Deltagarnas flaggor hängde i flaggstänger som i vanliga fall är avsedda för nationsflaggor. Flaggorna hängde under en veckas tid vid gamla konstmuseet med anslutning till stadshuset i Västerås. Vid vernissagen då flaggorna hissades upp räcktes ett häfte med deltagarnas idéer över till kommunalrådet.

Analysmetod och materialbearbetning

Detta designpedagogiska projekt har studerats utifrån craftivistisk metod. Den insamlade empirin har analyserats och tolkats genom kvalitativ textanalys. Detta innebär att det insamlade materialet tematiseras. Den kvalitativa textanalys som jag använder mig av är, enligt författarna till *Metodpraktikan (2004)*, en vanlig form inom samhällsvetenskapen och kan appliceras på både muntlig, skriftlig och bildmässig form. Det finns olika sätt att kategorisera den kvalitativa textanalysen på. Jag har använt mig av analysmetoden ”systematisera”. En undergrupp till huvudrubriken ”systematisera” är ”ordna logiskt”. I de fall jag använt mig av ”ordna logiskt” har jag sökt finna övergripande teman och rubriker i den insamlade empirin.¹³

Teori och tolkningsram

Kullberg (1996) skriver att även om etnografen på förhand låter teorier ligga till grund för fältstudierna är det samtidigt viktigt att denne kan distansera sig och utveckla en teoretisk

---

¹³ Esaiasson, Peter m.fl.(2004)*Metodpraktikan, Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Stockholm: Elanders Gotab, s. 216-235

känslighet så att inte datainsamlingen på förhand fylls genom de uppsatta teorierna.¹⁴ På liknande sätt har jag låtit vissa teoretiska resonemang växa fram under projektets gång.

Språket som skapare av konstruktioner och diskurser

Vivien Burr författare till boken *Social Constructionism* (2003) skriver att allt vi gör och att vårt "jag" är konstruerat genom språket i en diskurs och att inget existerar utanför detta språk. Hon skriver att attityder och personlighet bara är en del i en diskurs och att allt detta endast existerar genom språket. Vidare menar Burr att en människas identitet är en sammanslagen diskurs baserad på ålder, klass och kön, för att nämna några exempel, och att dessa identiteter kan komma att förknippas med en person längre eller kortare delar av hennes liv.¹⁵ Orden vi använder oss av, vårt språk, är alltså på samma sätt förenade med värderingar och attityder. Jag har lagt stor vikt vid att ord är fyllda med innebörd som påverkar och värderar.

Definitionen Barn

I FN:s konvention om barns rättigheter skriver FN att alla människor under 18 år är barn.¹⁶

Forskaren och författaren Kristina Engwall skriver i demokratiutredningens skrift nummer 4, *Gör barn till medborgare*, (1998) att det finns många olika preciseringar av vad som utmärker definitionen barn. Det vanligare synsättet barnforskare använder sig av är, enligt författaren, det socialkonstruktivistiska perspektivet. Detta menar författaren innebär att barndomen är en konstruktion och alltså inte något unitärt eller av naturen givet. Detta betyder att barndom konstrueras och förverkligas i samklang med rådande kultur och tid.¹⁷

Barn som underordnade vuxna

Barbro Johansson som är forskare inom frågor som rör ekonomi och konsumtion inom kommersiella kulturer skriver i sin bok *Barn i konsumtionssamhället* (2005) att det finns en generationsordning som konsekvent skapar och ger de vuxna makt över barnen. Denna maktordning, skriver författaren, är en maktordning som är legitim enligt vår lag. Hon menar att vuxnas ansvarstagande och beskydd måste problematiseras, sett ur ett maktperspektiv. Hierarkin mellan barn och vuxna i samhället är enligt henne så pass cementerad att det skulle kunna gå att hävda att definitionen barn är det samma som en människa utan någon

---

¹⁴ Kullberg, Birgitta (1996), s. 50-51

¹⁵ Burr, Vivien (2003) *Social Constructionism*, New York: Routledge, s. 105ff

¹⁶ Barnkonventionen, FN:s konvention om barnets rättigheter, Unicef del 1 artikel 1, s.14

¹⁷ Engwall, Kristina (1998) *Gör barn till medborgare, Om barn och demokrati under 1900-talet*, Demokratiutredningens skrift nr 4, SOU 1998:97, Elanders Gotab, Stockholm, s.11

som helst makt över sitt eget liv. Men Johansson vidhåller att det går att se gruppen barn som maktlösa i vissa situationer och maktfulla i andra. Författaren skriver att barns ställning i samhället måste problematiseras och lyftas fram. Då kan det som tidigare ansågs självklart plötsligt börjas att ifrågasättas.¹⁸

Johansson använder begreppen *being* och *becoming* som härstammar från barndomsforskningen och sociologen Jens Qvortrup (1987). Med begreppet *becoming* menar Johansson att barn ofta inte bemöts som medborgare eller medmänniskor utan som blivande medborgare och medmänniskor. Hon menar att utvecklingspsykologiskt stadietänkande som mognadsprocesser och motorikutveckling har fått oss att lite förenklat och, som jag förstår Johansson, även felaktigt se unga som mer och mer "färdiga" ju äldre de är. Hon menar att barndomen enligt detta synsätt blir en brist, en brist av att inte vara vuxen. Författaren skriver avslutningsvis att flertalet barndomsforskare under 1990 talet ville att man skulle se till att barn också är beings, alltså tänkande och agerande människor som lever här och som lever nu. Det har enligt författaren på senare år hörts kritiska röster mot detta resonemang. I artikeln "Barn som aktörer i konsumtionssamhället" av Johansson utvecklar hon denna kritik genom att förklara att även vuxna kan ses som *becomings*. Exempel på detta är enligt författaren vår syn på det livslånga och föränderliga på lärandet och arbetet. Men, tillägger hon i artikeln, begreppen *being* och *becoming* är ändå relevanta i områden som berör studier av generationsforskning.¹⁹

Voice

Pat Thomson professor i utbildning skriver i boken *Doing visual research with children and young people* (2008) att det inte är någon biologisk sanning att unga inte har något att säga. Och att det är viktigt att förstå att det inte finns en autentisk röst, utan att rösten är nära hoplänkad med den rådande sociala kontexten. I stället för att bara se barnen som *becomings*, som i detta fall innebär personer som ännu inte är fullmogna att agera ansvarsfullt eller ha en egen åsikt, istället se dessa som personer som kompetenta varelser med värdefulla insikter och värden. Thomson skriver att unga i allra högsta grad är förmögna att föra sin talan om sina erfarenheter, sammanhang och livsstil och nämner barnkonventionen paragraf 12.

Barn och ungas rättighet att tala och deras möjlighet till detta återges i Thomsons bok under begreppet *voice* (röst). Författaren tar hjälp av Hadfield & Hav, Arnot & Reay samt

---

¹⁸ Johansson, Barbro (2005) *Barn i konsumtionssamhället*, Falun: Norstedts Akademiska Förlag, s. 23ff

¹⁹ Johansson, Barbro (2003) "Barn som aktörer i konsumtionssamhället", s.3

Bragg i sitt resonemang kring Voice och beskriver fem röster: den auktoritära representativa rösten, den kritiska rösten, den terapeutiska rösten, skolrösten och konsumtionsrösten.

I den auktoritära representativa rösten talar barn halvt om halv om sig själva som grupp. Den kritiska rösten vill förändra gamla vanor och se saker ur nya perspektiv. Den terapeutiska rösten är en röst där man pratar om svåra erfarenheter och försöker finna nya vägar att lösa dessa. Den pedagogiska rösten är en röst präglad av skolan. Avslutningsvis är konsumtionsrösten en röst som är inbäddad i identitet och tillhörighet. Barnens röst är här till stor del är styrd av kommersiella intressen. Barnen har enligt Thomson begränsade möjligheter till åsikter om hur denna röst används och eller exploateras.²⁰

I analys och tolkning används den auktoritära representativa, kritiska samt konsumtions rösten. Röstbegreppen hjälper till att läsa och förstå den insamlade empirin i ett större samhällsperspektiv. Vidare appliceras röstbegreppen till viss del även på deltagarnas hantverk, då det även i detta fall är ett sätt att lyfta resultaten till ett större samhällsperspektiv. Jag använder det svenska ordet för begreppet voice, alltså röst. De gånger jag syftar på Thomsons röstbegrepp ”röst” kommer jag att ange referens.

Craftivism

Otto von Busch, *Handarbete för en bättre värld* (2009), är forskare inom design och konsthantverk och refererar till hantverkaren och författaren Betsy Greer (2008) och berättar om hennes egenmyntade ord craftivism. Greer menar att craftivism är en sammanslagning av orden craft (hantverk) och aktivism. Aktivism enligt henne innebär att skapa något och på så sätt förändra världen, fast i en mycket liten skala. Hon menar att stickning kan vara ett sätt att arbeta med politisk aktivism, vilket enligt henne kan skapa medkänsla och uppmärksamma ohörda röster, refererar von Busch.²¹ Greers skriver att endast lite tid och medmänsklighet kan göra större skillnader än vad man kan tro. Och att om hantverk inkluderas i detta hjälper denna medmänsklighet till att värma både själ och kropp.²² Självt skriver Greer (2008) att hantverk är en bra metod att uttrycka sina ställningstaganden genom. Hantverk, skriver hon förenklar för människor att samtala då personerna alltid kan ta sin utgångspunkt utifrån just hantverket. Genom samtals möts människor och Greer menar att det isserligen inte alltid leder till att åsikter förändras, men att samtalen i sig är ett sätt att arbeta sig vidare från

---

²⁰ Thomson, Pat (2008), *Doing visual research with children and young people*, New York: Routledge, s. 1-6

²¹ Åhlvik, Clara & Busch von, Otto (2009) *Handarbete för en bättre värld*, Jönköpings läns museums förlag, s 24ff

²² Greer, Betsy (2008) *Knitting for good, a guide to create personal, social and Political change, Stitch by Stitch* Boston: Trumpeter ,s. 76

knepiga och låsta situationer. Tiden det tar att sticka en protestskylt menar hon visar åskådaren att aktivisten verkligen, verkligen menar det denne protesterar emot. Och att detta förstärker aktivistens röst tillskillnad från ett snabbt hopskrivet plakat. Vidare menar hon att budskapet på detta sätt både förlängs och talar högre.²³ Greer skriver att aktivism som hon ser det kan vara tyst och glädjeric och hantverket kan bli förmånligt för alla inblandade parter. Genom att engagera sig i sitt samhälle menar Greer att du hjälper invånarna, dig själv och därigenom staden att växa.²⁴

Tidigare forskning

I Sverige arbetar den statliga myndigheten ungdomsstyrelsen med att främja inflytande och välfärd för unga. Det är den sittande regeringen som bestämmer vad styrelsen ska ha för uppgifter.²⁵ Berit Israelsson som skrivit Rapporten *Demokratiska procedurer eller låtsaskrumelurer, Ungdomsstyrelsen rapporterar 16*, (1999) är en sammanställning av kommuners arbete för att ge unga möjligheter till mer i samhället. Staten vill öka barn och ungdomars inflytande i samhällsplaneringen. Därför gav de hösten 2009 Trafikverket och Boverket i uppdrag att leda detta arbete. Till sin hjälp har de anlitat tio kommuner för att få förslag och utveckla metoder för detta. År 2012 ska arbetet redovisas skriver Emma Franzen på Boverket i tidskriften *Planera, Bygga Bo nummer 5* år 2010.²⁶

I Göteborg finns det flera exempel på projekt som bidragit till att involvera unga i stadsplaneringen. Pia Schmidtbauer, agronom och fotograf skriver i *Barns rätt till staden (2010)* om hur några lärare i Göteborg som intresserade sig för ungas röster och staden, slog sig samman för att göra gemensamma utställningar. Samarbetet slutade med skarpa projekt där ungdomar och barn fick möjlighet att delta i olika stadsplaneringsprocesser. Arbetsmetoderna baserades bland annat på debattkvällar, teckningar, samtal och modellbyggen. Övergripande frågor som formulerades var: Hur ser ungdomar på staden? Vilka är problemen? Vad fattas? Vad behövs för att göra staden attraktiv? skriver Schmidtbauer.²⁷

---

²³ Greer, Betsy (2008) *Knitting for good, a guide to create personal, social and Political change, Stitch by Stitch* Boston: Trumpeter ,s. 133

²⁴ Greer, Betsy (2008) *Knitting for good, a guide to create personal, social and Political change, Stitch by Stitch* Boston: Trumpeter ,s. 76

²⁵Ungdomsstyrelsen, <http://www.ungdomsstyrelsen.se/kat/0,2070,1,00.html>, 17/11 2010

²⁶ Franzen Emma (2010) "Barns tankar spelar roll" i *Planera, Bygga, Bo* nr 5/2010, s.16

²⁷ Pettersson, Stefan (2010) *Barns rätt till staden, om arkitekturpedagogik som demokratisk metod i Göteborg*. Mölnlycke: Elanders, s. 95f

Torgny Sandgren & Simon Lindgren (2009, red.) skriver i boken *Ungdomskulturer* att personer inom ungdomsforskningen ofta har intresserat sig för ungdomars kulturvanor som till exempel konsumtionen av böcker tv och film. Vilket gör att man enligt författarna vet ganska mycket om detta område. Däremot menar de att ungdomarnas egna utövande av kulturvanor som inte är kopplat till olika typer av publik eller konsumtion är mycket mindre utforskat.²⁸

Projekt och forskning som vill öka ungas möjlighet till delaktighet menar jag har släktskap med mitt projekt. Även om projekten och rapporterna ovan inte enbart har det hantverks- och designinriktade fokus som min uppsats ämnar ha finns det ett värde i att veta hur och på vilka sätt kommuner och andra organisationer kan arbeta för att bli bättre på att lyssna till och involvera barn och unga i olika projekt och stadsplanerings arbete.

Avslutningsvis är det av intresse att nämna att det inte finns mycket forskning om barn och craftivistiskt arbete. Därför är det intressant att tillämpa detta som ett led i att bryta n mark.

Bearbetning analys och tolkning

Till denna uppsats bifogas (i pdf format) det häfte som räcktes över till kommunalrådet i och med flaggvernissagen. Häftet²⁹ återger deltagarnas tankar och idéer i sin helhet och kan ses som ett komplement till uppsatsens analys, tolkning och resultat. Bearbetning, analys och tolkning är sammanslagna på grund av att det under varje underrubrik är flera korta stycken som bearbetas efter varandra. Perspektiven att vara hörd, ålder och konsumtion tillkom då dessa tydligt utkristalliserade sig i det insamlade materialet. Om ingen not eller annan källhänvisning anges är det mina egna tolkningar som återges.

Beskrivning av workshop och flagghängning

Projektets första workshop kickades igång med att deltagarna tecknade och samtalade om alla idéer de hade. En metod i detta designpedagogiska projekt var att gruppen tillsammans skulle ges utrymme och möjlighet att föra samtal om och uttrycka vad de tänker och tycker om sin stad. Roger Säljö, professor i pedagogik, skriver i sin bok *Lärande i praktiken (2000)* att människor handlar i samspel med andra och att vi tänker och agerar på olika sätt beroende på sammanhanget.³⁰

---

²⁸ Lindgren, Simon (red)(2009)*Ungdomskulturer*, Malmö: Gleerups Utbildning AB, s.145

²⁹ Se bifogad Pdf fil

³⁰ Säljö, Roger (2000) *Lärande i praktiken, ett sociokulturellt perspektiv*, Stockholm: Prisma, s. 104

Den andra workshopen introducerades med att jag berättade lite om var flaggorna skulle hänga och hur många flaggstänger vi hade till vårt förfogande. Jag visade upp ett tygstycke som motsvarade storleken på flaggorna vi skulle göra och för att de skulle kunna relatera deras eget arbete mot detta. Vidare bestämde vi gemensamt vilka färger och former flaggorna skulle ha. När de flesta deltagarna hade påbörjat sitt arbete med att klippa och klistra ändrades samtalets karaktär till att tydligare sätta fokus på textilarbetet. De som arbetade i grupp, oftast om två, förde diskussioner om materialval, färger, och layout. Även om samtalen om staden fortsatte så tog det textila materialet en mycket större plats under denna del. Stämningen var intensiv och god.

De två återstående workshoptillfällena var lugnare men ändå energiska och fyllda med iver. Dessa präglades av samtal om konsumtion och pengar. Samtalen lockade till arbete med textilierna.

En novemberdag 2010 var dagen då flaggorna skulle hissas i flaggstänger i anslutning till stadshuset och häftet med deltagarnas önsksningar räcker över till kommunalrådet. Uppskattningsvis var det cirka tjugo barn samlade för evenemanget. Barnen övade sig i att hissa och hala flaggorna, varpå de sedan samtidigt hissade flaggorna när alla aktörer var samlade. En av deltagarna räckte över häftet med idéer till kommunalrådet. Många av deltagarna lystrade med stor blick och öppna öron när kommunalrådet därpå ordade. Händelsen bevakades av lokal media. Flaggorna och tillhörande häfte kunde sedan beskådas av allmänheten mellan klockan nio på morgonen till sex på kvällen, varje dag under en veckas tid.

Artefakterna

Foto: Lina Berggren³¹

Deltagarnas artefakter

Flera av gestaltningarna har feminina markörer som rosa färger, hjärtan och utsmyckningar som band, pärlor och spetsar. Hjärtan och valet av textilier inspirerade och smittade av sig på varandra. Det fanns ett tillåtande förhållningssätt till att använda samma textilier och göra samma färgval som andra deltagare. Då det mig veterligen aldrig hörde protester eller invändningar om detta.

I reflektionerna från workshoptillfällena tyckte jag mig se hur det textila materialet påverkade valet av idéer. Till exempel fick den röda texten barn innebörden ”fler barn i staden”. Min tolkning är att denna innebörd tillkom när jag bad deltagaren att berätta om sin textila bild. Några av deltagarna uttryckte frustration över att det av olika orsaker var svårt att klippa i tyg, vilket gjorde att en del av deltagarna valde bort motiv som de upplevde som tekniskt svåra.³²

Samtalen

I arbetet med flaggorna noterade jag att ett par av deltagarna räckte upp handen när de ville be om ordet.³³ En tolkning av detta är att de möjligen upplevde mig som en lärare eller att denna uppgift kanske mer liknade en skoluppgift. Detta är en viktig reflektion då min auktoritet i ett fall som detta kan inverka på vad deltagarna väljer att önska sig. Samtalets karaktär var annars öppet och florerade fritt i hela rummet. Deltagarna spann vidare på varandras idéer och vidareutvecklade många av dessa tillsammans. Även om min uppfattning var att deltagarna helst ville vara ensam om sin nyfunna idé. Generellt sett är min tolkning att samtalen och gestaltningarna påverkades av gruppens storlek, ålder och kön.

Foto: Lina Berggren³⁴

³¹ Lina Berggren, 2010, foto, textila artefakter

³² Workshop, ljudupptagning, informell intervju, 21 oktober 2010

³³ Workshop, ljudupptagning, fältanteckning, 20 oktober 2010

³⁴ Lina Berggren, 2010, foto textila artefakter, flaggor, se bilaga 2

Designpedagogiska projektet och craftivism

Greer (2008) skriver att ett bra sätt att nå ut till andra när du i starta en hantverksgrupp är att sätta upp flyers och affischer.³⁵ Jag menar att det finns en likhet mellan Greers resonemang och detta designpedagogiska projekt då projektet byggde på frivilligt deltagande. Men med den skillnaden att deltagarna i flaggprojektet uteslutande var barn och unga. Det är möjligt att Greers idéer om hantverksgrupper skiljer sig från detta designpedagogiska projekt då deltagarna i designprojektet bestod av en temporär grupp ämnad för ett speciellt syfte. Detta överensstämmer dock med von Busch (2009) som skriver att det finns olika grupper hantverkare däribland de som samlar sig för att utföra en speciell uppgift.³⁶ Det är denna typ av hantverkare som projekt inspirerats av.

Greer tar upp tidsåtgången det tar att göra ett "politiskt" hantverk som ett argument för att aktivistens röst förstärks i och med detta. Att tiden blir en måttstock och värdemätare för hur betydelsefullt och viktigt budskapet är för aktivisten.³⁷ Det textila arbetet med artefakterna var tidskrävande för många av deltagarna. Dock har jag en invändning som möjligen talar emot Greers tankar om hur detta hantverk förstärker aktivistens röst. När flaggorna är kreerade av unga menar jag att det finns en risk att vuxna ser på flaggorna som något gulligt och att deras idéer därav inte tas på allvar fullt ut.

Flaggorna hängdes upp på offentlig plats i anslutning till stadshuset, vilket resulterade i att de under en veckas tid blev en del av det offentliga rummet. Deltagarnas flaggor märkte ut sig som ett udda inslag i stadsmiljön bland annat för att de varken liknade reklamflaggor eller nationsflaggor. Flaggorna är kreerade och skapta för hand. Och hantverket i denna kontext får genom sin hemgjorda estetik en egen särställning. Fyra laminerade häften hängdes intill flaggstängerna för allmän beskådan som komplement till flaggorna. Häftet som hade formatet A5 var i fyrfärgstryck med bild och text.

I det designpedagogiska upplägget ingick det att deltagarna skulle möta och räcka över häftet med sina idéer till politikerna. Anna Lenninger i rapporten "Barns plats i staden" skriver att slutsatserna från denna tyder på att "När politiker och tjänstemän är i kontakt med barn och unga skapas en beredskap för att fånga upp barns och ungas kunskaper och önskemål."³⁸ Det är viktigt att framhäva att Lenninger förmodligen syftar på en mer omfattande dialog. Oavsett detta kunde deltagarnas idéer via häftet kommuniceras till

---

³⁵ Greer, Betsy (2008), s. 61

³⁶ Åhlvik, Clara & Busch von, Otto (2009), s. 24ff

³⁷ Greer, Betsy (2008), s. 133

³⁸ Lenninger Anna (2008) *Stad och land 174, Barns plats i staden*, Malmö: Movium centrum för stadens utemiljö s. 12

politikerna på ett mer vedertaget sätt än flaggorna. Lenninger skriver att det är politikernas inställning som till slut blir avgörande för hur barns röster kommer att höras.³⁹

Att vara hörd. Artefakterna

Ett par av deltagarna använde sig av komplementfärger som gav tydliga kontraster. I en av textilierna är den utklippta röda texten ”barn” applicerat på en grön yta vilket kontrasterar sig skarpt och fångar åskådarens uppmärksamhet. Även om färgvalet möjligen inte var ett medvetet val från deltagarens sida anser jag det ändå intressant då komplementfärger ofta används när någon vill påkalla uppmärksamhet. I gestaltningarna finns även det något mjukare färgval i blått & rött och gult & grönt. Dessa är något lugnare i sitt uttryck än de röd-gröna textilierna. Tre av arbetena har en ytterligare mer dämpad färgskala. I artefakten ”Viking i Västerås” var detta enligt deltagaren ett medvetet val för att få fram vikingakänslan.⁴⁰ I ”SPA för barn” och ”Västerås vattenland” användes textilpennor och textil färger. Dessa färger är framförallt ämnade för ljusa tyger, vilket gjorde att de upplevdes svaga mot den mörka bakgrunden. Ingen av deltagarna valde att använda garn eller tråd då de menade att detta inte skulle synas.⁴¹

Fler av gestaltningarna är kommunicerade med hjälp av text. Eftersom uppgiften syftade till kommunikation är min tolkning den att de upplevde text som det mest vedertagna och tydliga sett ur ett kommunikativt perspektiv. En av deltagarna berättade att hon ville rita en fyrkant på ett papper där hon tänkte skriva ner allt hon ville. ”Först vill jag att vi ska kunna rösta lite. Att barnen ska säga sitt så att politikerna hör. Så att dom bara inte tar det som vuxna vill.”⁴² Jag tolkar hennes intention som en vilja att skriva ett manifest med ståndpunkter, som var viktiga för henne och andra barn. Denna deltagare använder sig av Thomsons två röstbegrepp. Den auktoritära representativa rösten och den kritiska rösten.⁴³ Den auktoritära representativa rösten synliggörs då hon talar om alla barn och inte bara om sig själv. Den kritiska rösten strålar igenom då hon genom denna handling vill ändra på strukturer som missgynnar henne. Även i den textila artefakten ”barnbidraget” fanns det som jag förstod det en intention om att spalta upp ståndpunkter som de ville föra fram.

---

³⁹ Ibid.,s 12

⁴⁰ Workshop, ljudupptagning, informell intervju, 21 oktober 2010

⁴¹ Workshop, ljudupptagning, 21 oktober 2010

⁴² Workshop, ljudupptagning, informell intervju 20 oktober 2010

⁴³ Thomson, Pat (2008), *Doing visual research with children and young people*, New York: Routledge, s. 1-6

Att vara hörd. Samtalen

När jag frågade om deltagarna tyckte att politikerna lyssnade på dem blev svaret ett högt och gemensamt rungande nej.⁴⁴ Även om min fråga var ställd som en ja eller nej fråga rådde det inte några som helst tvivel om svaret. Jag ställde även frågan om hur deltagarna önskade att situationen skulle vara för dem. Att de i nuläget inte hade rösträtt men att jag undrade hur de önskade de att det skulle vara, vad de tyckte. De svarade ”asså dom lyssnar inte på oss asså vi får inte göra någonting, det är ju bara vuxna som får röstning”.⁴⁵ Utifrån deltagarnas berättelser tolkar jag att de uttrycker en upplevelse av att de saknar möjlighet till inflytande. Eftersom barnen menade att vuxna inte lyssnade på dem var det intressant att veta mer om hur deltagarna ville att politikerna borde lyssna till dem. Ett förslag som flera av deltagarna var ganska ense om var att även barn skulle få rösträtt och möjlighet att rösta,⁴⁶ vilket enligt min tolkning i så fall skulle innebära mer formell möjlighet till inflytande. Frågorna om rösträtt gav reaktioner i gruppen. De började reflektera över varför de inte har rösträtt. En av deltagarna funderade på om barn möjligen saknade rösträtt på grund av att de kanske inte skulle bry sig om vad de röstade på. Varpå en annan av deltagarna flikar in att det ändå bara skulle vara mamma och pappa som skulle bestämma över hur de skulle använda sin röst.⁴⁷ Här tycker jag mig se hur deltagarna själva anser att det ytterst är föräldrarna som bestämmer över deras röst. Vilket kan påverka hur de ser på sin egen möjliga potential och möjlighet till formell påverkan. Men deltagarna reflekterade även över sin egen position av att vara barn från ett utifrånperspektiv. Min tolkning av deltagarens utsago om att man inte bryr sig på vad man röstar var möjligen att barn kanske inte alltid skulle göra de mest genomtänkta och bästa valen. Och att detta enligt deltagaren i så fall var ett argument för att i nuläget inte har rösträtt. Riktigt vad deltagaren menar med att inte bry sig vet jag inte, men kanske att hon upplever att politik och rösträtt är något som kräver mycket förkunskaper för att kunna göra medvetna val. Något som hon kanske inte ansåg sig ha, eller att intresset för politik är så pass litet att man bara väljer något grundlöst. Diskussionen om rösträtt och de argument som talade för att inte låta barn rösta avslutades med orden ”men ändå”. Min tolkning av detta är att deltagaren menade att barn kanske inte alltid skulle bry sig om vad de röstade på men att rätten att få formell möjlighet att påverka är så pass viktigt att denna rätt enligt deltagaren borde gälla i vilket fall som helst.

---

⁴⁴ Workshop, ljudupptagning, informell intervju, 20 oktober 2010

⁴⁵ Ibid., Workshop

⁴⁶ Workshop, ljudupptagning, informell intervju 20 oktober 2010

⁴⁷ Ibid., Workshop

I en fråga om hur eller vad politikerna skulle göra för att lyssna till barnen förklarade en av deltagarna att barnen själva skulle kunna gå till stadshuset och säga att alla barn ska ha sina rättigheter.⁴⁸ En tolkning av detta är att det möjligen är enklare att söka svaret och förändringen genom sig själv. Vid ett par tillfällen under arbetstillfällena tyckte jag mig se att några av deltagarna åtminstone i stunden och i samtalen längtade efter att aktivt agera och ta ställning för sina ståndpunkter.

När jag frågade en av medverkarna om vad denne ville göra för idé blev svaret att: ”Först vill jag att vi ska kunna rösta lite. Att barnen ska säga sitt så att politikerna hör. Så att dom bara inte tar det som vuxna vill. Kanske inte om vi vill vara upp till klockan tolv. Men liksom. Jag tänker så att alla friskolor får lika mycket pengar.”⁴⁹ En möjlig tolkning är att deltagaren menade att barn vill ha vissa regler som till exempel sovtider. Men att önskan om inflytande och möjlighet till påverkan handlar om andra saker än om regler i hemmet, till exempel skolan. Barnkonventionen paragraf 12 skulle med säkerhet instämma i deltagarens resonemang. Detta kanske är ett uttryck och vilja att bli mer lyssnad till även om deltagaren inte är vuxen. En annan deltagare förklarade att de inte kunde påverka skolmaten utan att det var regeringen som gjorde detta.⁵⁰ Utifrån deltagarens ord tolkar jag personens upplevelse av att kunna påverka som minimal. Att besluten om skolmaten var långt ifrån egen möjlighet till inflytande och medbestämmande. Enligt *skolmatens vänner* en intresseförening som drivs av Lantbrukarnas riksförbund, LRF, ligger beslut om skolmat på kommunal nivå.⁵¹

En av deltagarna förvissade sig mer än en gång om att dennes idé fanns med i det samlade häftet, trots att jag sagt detta till deltagaren vid flera tillfällen tidigare. Detta tyder på att projektet hade betydelse och att det var viktigt att delta. Denna deltagare gjorde inte någon artefakt utan nöjde sig med att låta sin idé stå med i häftet. Det viktigaste var kanske att idén fanns representerad. Artefakten var mindre viktig.

---

⁴⁸ Workshop, ljudupptagning, informell intervju 20 oktober 2010

⁴⁹ Workshop, ljudupptagning, informell intervju 20 oktober 2010

⁵⁰ Ibid., Workshop

⁵¹ Skolmatens vänner, http://www.skolmatensvanner.se/sa_kan_du_paverka.php, 10/12 2010

Barn och ålder. Artefakterna

Foto: Lina Berggren⁵²

Ålder nämns på ett direkt sätt i två av de textila gestaltningarna. I den textila artefakten SPA skriver deltagaren ut ålder i text och siffror. Uppe i vänstra hörnet står det i liten storlek "MAX 17" med versaler. Budskapet är att personer över denna ålder göra sig icke besväret. Deltagaren förklarade att SPA't skulle ha en åldersgräns på sexton år.⁵³ Antagligen menade deltagaren att det är tillträde upp till sjutton års ålder. Den andra textila artefakten är "tunnelbana i Västerås". Där står "+ Det ska vara gratis för folk över 60 år!" Utropstecknet är större än texten och ifyllt med färg. Utropstecknet kan tolkas som en uppmaning. Varför deltagaren valde just 60 år vet jag inte. Tre av artefakterna innehåller texter där de valt att skriva "barn". I artefakten, längst till höger i bild återfinns "barn" utan någon tydlig kontext. En tolkning är att det var ett naturligt sätt att visa grupptillhörighet och avsändare. Iden till "Viking i Västerås" kom till då deltagaren var för ung för att få delta i rollspel och Lajv.⁵⁴

Barn och ålder. Samtalen

Både i samtalen och i deras artefakter är ålder något som visat sig betydelsefullt. Utifrån de inspelade och nedskrivna samtalen har jag sökt rätt på delar i empirin som berör just ålder. Barbro Johansson (2005) skriver om generationsordningen som konsekvent skapar och ger de vuxna makt över barnen. Och att denna maktordning är en maktordning som är legitim enligt vår lag.⁵⁵

I samtalen med deltagarna nämnde flera av dem att det fanns åldersgränser på många aktiviteter som gjorde att de uteslöts från möjlighet att medverka i dessa. Jag kallar detta fenomen för access. Det vill säga något som kräver en viss ålder för att få tillträde till. Den deltagare som ville ha ett SPA förklarade att verksamheten skulle vara vuxenförbjuden och

---

⁵² Lina Berggren, 2010, foto av textila artefakter

⁵³ Workshop, ljudupptagning, formell intervju 28 oktober 2010

⁵⁴ Workshop, ljudupptagning, informell intervju 20 oktober 2010

⁵⁵ Johansson, Barbro (2005), s. 23

med en övre åldersgräns. I ett samtal med mig sa denne: ”men ni har ju så mycket ni < ja > ni vuxna så vi barn får lite mindre”.⁵⁶ Min tolkning är att de vuxna redan har ett stort utbud av saker att göra och mycket att välja på vilket innebär att barnen på grund av detta får mindre saker att göra. I ett vidare perspektiv kanske det går att tolka detta som att barn och vuxna delar på samma möjlighet till utrymme och att de vuxna i detta utrymme får mer än vad barnen får. Kanske att detta leder till en upplevelse av att känna sig exkluderad och eller undanputtad. Deltagarens önskan om ett SPA för barn kanske var ett sätt att överbygga den access hon saknade för att få ta del av de äldres eller de vuxnas arena.

Ett annat exempel visade på hur flera av deltagarna ville ha fler egna affärer riktade till deras åldersgrupp och påpekade att det fanns många affärer för vuxna men att det inte fanns samma utbud för dem själva; de som var barn.⁵⁷ Enligt vad jag förstod var uppfattningen den att det endast fanns fyra stycken klädaffärer för barn i deras ålder. De önskningar som jag nämnt här ovanför handlar om att barnen vill ha mer specifika verksamheter riktade till dem. Här nedan står det om hur några av deltagarna önskade mer anpassade verksamheter till dem själva till deras ålder. Ett exempel på detta handlar om det befintliga lekland som finns i staden. Leklandet tar emot barn i åldrarna ett till tretton år. I diskussionen uppstod självmant samtal om vilka som skulle få tillträde till leklandet. De satte själva en övre gräns vid tolv år. Ett par av deltagarna menade att det aldrig hade gått bra om vara vid femton år då femtonåringarna är tjugo centimeter längre.⁵⁸ Detta tolkar jag som att de själva gör skillnad mellan dem själva och femtonåringarna genom att visa på fysiska kroppsliga skillnader. Men deltagarna förklarade även att det var för mycket föräldrar och femåringar leklandet och att de ville ha mer eget utrymme.

”Det är så här kanske rutschbanor, det är roligt i och för sig. Men det ska va också, det är fullt av ungar på lekandet[befintligt namn borttaget] till exempel, så det finns inget utrymme för dom springer runt med sina föräldrar mest. Det här ska vara lite mer... [XX]...a men tio till tretton det tycker jag är lite bättre. Nej tio till femton då springer femtonåringarna som är liksom tjugo centimeter längre än oss, asså det går inte. Alltså tio till tolv år max.”⁵⁹

Detta kan tolkas som att deltagarna gör åtskillnad både uppåt och nedåt i ålder. Deras uttalande om ålder tyder möjligen på att deltagarna är i en mellanålder som inte riktigt ryms inom de befintliga begreppen barn och tonåring. Johansson (2005) skriver om begreppet tweens. Tweens är en benämning på åldern mellan barn och tonåring. Detta begrepp används

---

⁵⁶ Workshop, ljudupptagning, informell intervju, 20 oktober 2010

⁵⁷ Ibid., Workshop

⁵⁸ Workshop, ljudupptagning, informell intervju 27 oktober 2010

⁵⁹ Ibid., Workshop

oftast av marknadsförare då gruppen är intressant av konsumtionsmässiga skäl.⁶⁰ Men kanske att deltagarnas uttalande om eget utrymme delvis även handlar om det glapp mellan begreppen barn och tonåring.

Ytterligare ett perspektiv på hur barnen funderat och berättat om sina önskningar utifrån ålder är när de lyfter in andra åldrar än sin egen. Ett par av deltagarna som önskade konsumtionsartiklar och utbud som ”roligare kläder” och större skostorlekar poängterade att detta innefattade alla; barn som pensionärer.⁶¹ Här visar deltagarna att vissa behov inte har med ålder att göra. Då det i detta fall inte gjort åtskillnad baserad på ålder eller distinktionen barn, vuxen.

Burr (2003) skriver att allt vi gör, vårt ”jag” är konstruerat genom språket i en diskurs.⁶² Barnen talade ofta om sig själva som barn. En del av deltagarna använde ord som ”ni” och ”vi” när de talade om vuxna och om barn. Visserligen är det inte så konstigt att använda ord som dessa i ett samtal. Men det är möjligen ett tecken på hur språket formar våra uppfattningar om grupper och tillhörighet och bidrar till olika diskurser.⁶³ Att barn och barndom inte är något av naturen givet utan skapat utifrån språket och ord som till exempel ni, vi. Ord som grupperar och separerar mer än de söker likhet och förenar. Även Thomsons begrepp Voice är applicerbart på ord som, barn, ni, vi, då barn talar om barn på ett representativt sätt.⁶⁴

Konsumtion

Mitt i glada och ivriga diskussioner om Västerås började några av deltagarna vid ett par tillfällen spontant sjunga på en reklamjingle om Västerås city. Jingeln synliggjorde deras många svar och önskningar om konsumtion på ett träffsäkert sätt. Konsumtion var något som flera av deltagarna på olika sätt beskrev och lyfte fram. Därför var detta ett av de teman som jag valde att studera närmare.

---

⁶⁰ Johansson, Barbro (2005), s.146f

⁶¹ Workshop, ljudupptagning, formell intervju 27 oktober 2010

⁶² Burr, Vivien (2003), s. 105ff

⁶³ Ibid., s.105ff

⁶⁴ Thomson, Pat (2008), s. 1-6

Konsumtion. Artefakterna

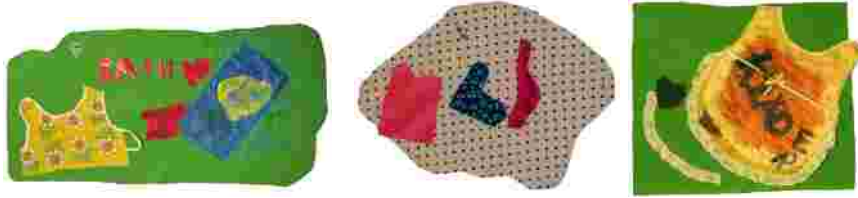

Foto: Lina Berggren⁶⁵

Bland det första som diskuterades under workshoptillfällena var kläder och konsumtion. När deltagarnas textila artefakter studeras är det få av dessa som inte handlar om eller riktar sig till en konsumtionsinriktad verksamhet. Se gärna pdf filen med deltagarnas önskningar i sin helhet. ”SPA för barn/tjejer”, ”Blåa lund” och ”Viking i Västerås” syftar alla till konsumtion om än på olika sätt. I artefakter återfanns konsumtion i form av motiv av kläder. De kläder, toppar och tröjor som gestaltades hade alla färgerna gult och eller rosa. Trots att vissa av deltagarna samtidigt uttryckte ett missnöje över de rosa kläderna i affärerna.⁶⁶ Rosa tolkar jag som en laddad färg som de behövde förhålla sig och ta ställning till då det hände att deltagare vid några tillfällen uttalade sig negativt om färgen.⁶⁷ De gula klädesplaggen kan ha påverkats av det färdigsydd tygstycke som fanns bland de övriga tygerna. Ett par pärlor syddes fast på en av artefakterna som illustration för en önskan om en stor örhängesaffär. Det fanns en feminin ton i flera av de återgivna klädesmotiven. ”Barnbidraget 5000 kr” har inte ett direkt perspektiv på konsumtion om än höjningen av bidraget enligt deltagarna är ämnat till konsumtion.⁶⁸ Tre av de gestaltade motiven saknade konsumtionsperspektivet. Dessa var ”Flygande bilar” som innebar att bilarna i en framtid skulle föras fram med ljudvågor. Likaså ”Tunnelbana i Västerås” som kanske mer syftar till infrastruktur. Även den bassäng för ej simkunniga, som en deltagare önskade står utanför konsumtionsperspektivet.

Konsumtion. Samtalen

Flera av deltagarna i projektet berättade att de gillade att shoppa. Och på frågan om Västerås var en bra stad svarade en av deltagarna att det fanns mycket att göra.⁶⁹ I följdfrågan undrade jag då vad det var man gjorde. Svaret från några av deltagarna var att: ”man kanske köper

---

⁶⁵ Lina Berggren, 2010, foto av textila artefakter

⁶⁶ Workshop, ljudupptagning, informell intervju, 27 oktober 2010

⁶⁷ Workshop, ljudupptagning, informell intervju, 27 oktober 2010

⁶⁸ Workshop, ljudupptagning, formell intervju, 28 oktober 2010

⁶⁹ Workshop, ljudupptagning, informell intervju, 20 oktober 2010

grejer och sånt”⁷⁰ En deltagare nämnde även att det är lite tråkigt att det är samma affärer här som i Stockholm och att det borde finnas ett mer alternativt och bredare utbud som komplement till Lindex, KappAhl och HM. Dessa butiker menade flera av deltagarna var de butiker som sålde kläder till dem.⁷¹

En deltagare berättade att roliga kläder borde vara billigare. Och att roliga kläder alltid är dyra. Deltagaren förklarade vad roligare kläder innebar och vidhöll att kläder ska vara mer färgglada och med färgglada mönster. Att kläderna inte ska vara i enbart svart och grått.⁷² En tolkning är att ”roliga kläder” möjligen skulle kunna innebära märkeskläder och att deltagaren menade att märkeskläderna borde vara billigare så att en kunde köpa dem. En annan medverkare som diskuterade kläder uttryckte sin önskan och åsikt: ” lite coolare mönster lite coolare tyg inte bara rosa Barbie hej Hello Kitty. Liksom det är tråkigt.”⁷³ Här kopplar jag samman deltagarens sätt att uttrycka sig kritisk om klädindustrin med Thomsons ”kritiska röst” som strävar efter förändring. Men även ”konsumtionsrösten” som Thomson skriver om synliggörs i samtalet. En konsumtionsröst är enligt Thomson en röst som till stor del är inbäddad i identitet och tillhörighet och som styrs av kommersiella intressen.⁷⁴ Detta blir synligt i samtalet då deltagaren ställer sig kritisk till de motiv som är tätt sammankopplade med motiv som är riktade till flickor. Enligt detta resonemang menar jag att deltagaren använder sig av en kritisk konsumtionsröst.

Vid alla workshopstillfällena diskuterades det pengar. Ekonomi och Mc Donalds nämndes flera gånger. En deltagare förklarade lite skämtsamt att: ”så här Mc Donalds, en stor pomes frites kostar nitton, en mellan femton och en liten kostar typ tolv kronor. Det tycker jag är dyrt när det tar en minut att äta allt. Det önskar jag skulle vara billigare”⁷⁵ Restaurangen är alldeles för dyr, i allfall för oss, berättade deltagaren. En Happy Meal som idag kostar trettiofyra kronor borde inte kosta mer än femton till tjugo kronor, vilket skulle vara ett mer lagom pris att betala menade denne.⁷⁶ Enligt min tolkning är Mc Donalds något som är av betydelse för flera av deltagarna och att det därför är extra angeläget att sänka priset på denna mat.

---

⁷⁰ Ibid., Workshop

⁷¹ Ibid., Workshop

⁷² Workshop, ljudupptagning, informell intervju, 27 oktober 2010

⁷³ Ibid., Workshop

⁷⁴ Thomson, Pat (2008) s. 1-6

⁷⁵ Workshop, ljudupptagning, informell intervju 21 oktober

⁷⁶ Workshop, ljudupptagning, informell intervju 20 oktober

Deltagarna funderade på hur de skulle få tillgång till mer pengar. Tonen i samtalet var skämtsamt och förslag som bankrån och hemmafru i Amerika diskuterades. Eller att skaffa många barn, kanske hundra stycken. Vilket skulle ge 100 000 i barnbidrag.⁷⁷ Enligt mitt sätt att tolka deras samtal tycker jag mig se hur tv och andra medier påverkar deltagarna i deras reflektioner. Några i gruppen funderade över vad de skulle göra för textil bild varpå en av deltagarna lyste upp och gav som förslag att höja barnbidraget: ”Jag vet, Barnbidraget 2000 [gruppen svarar] <JAAA> Nej, 5000 man ska ju ta upp priset lite då va.” En deltagare inflikade snabbt att om barnbidraget ska höjas måste de förhandla, 5000 är bättre. Ett högre barnbidrag skulle underlätta då de vuxna skulle få mer pengar att köpa kläder och saker till dem då det var många intressen och aktiviteter som kostade pengar och var dyra.⁷⁸ Det diskuterades mycket ekonomi och konsumtion under alla Ifällena. Vilket kan ses som att konsumtion är en stor del av det vardagliga livet och är något som de ständigt måste förhålla sig till.

Resultat

I resultatdelen lyfter jag fram och belyser centrala partier från bearbetning, analys och tolkning. Här nedan återges även vad deltagarna under workshoptillfällena önskade sig.

I bilaga 2 kan du se och läsa vad deltagarna önskade sig i punktform. Dessa är kategorierna: *kultur & nöje, shopping, sport och fritid, säkerhet & ik, infrastruktur, ekonomi, skola, boende, politik, innovation & förändri idéer och övriga önskemål.*⁷⁹

Designpedagogiska projektet och möjligheten att göra sig hörd.

Projektet var frivilligt. Intentionen var att engagemang och önskan att höras skulle bygga på deltagarnas egna fria vilja. De fick med hjälp av projektet en möjlighet att göra sig hörd, de fick den inte tilldelad sig likt en uppgift i skolan. På detta sätt har deltagarna på egen hand synliggjort sina röster, vilket överensstämmer med craftivistisk metod. Deltagarnas röster uppmärksammades på olika sätt i projektet. Dels synliggjorde deltagarna själva sina röster för varandra och för mig under de workshops som ägde rum. Men deras röster synliggjordes också genom flaggorna. Avslutningsvis synliggjordes deltagarnas röster även genom det häfte innehållande förslag i text och bild som räcktes över till kommunalrådet. Deltagarnas röster har därför med hjälp av detta designpedagogiska projekt, synliggjorts både genom de textila

---

⁷⁷ Workshop, ljudupptagning, informell intervju 27 oktober

⁷⁸ Workshop, ljudupptagning, informell intervju 27 oktober; Workshop, ljudupptagning, formell intervju 28 oktober

⁷⁹ Se Bilaga 2

bilderna, samtalen och genom text. Den mediala uppmärksamheten när flaggorna hissades, närvaron av kommunalrådet som tog emot häftet och den mediala bevakningen hjälpte till att ge tyngd åt deltagarnas röster, budskap och till projektet.

Genom att tillämpa craftivistiska metoder (hantverk) i projektet har deltagarna, med i detta fall ovanliga verktyg (flaggorna), visat vad de önskar fanns för dem i sin stad. Flaggorna har använts för att kommunicera deltagarnas budskap. En förhoppning med projektet var att stadsbor skulle uppmärksamma deltagarnas idéer och därigenom även deras röst. Ett argument som visar att flaggorna lockat till sig nyfikna stadsbor är de fotspår som syntes i snön vid flaggstängerna under den veckolånga flagghängningen. Deltagarnas flaggor möjliggjorde kommunikation med nyfikna Västeråsbor, vilket är ett sätt att göra sin röst hörd, enligt mig. Flaggorna utmärkte sig som ett udda inslag i stadsmiljön, då hemsydda ting inte vanligtvis syns i stadsmiljön, något som Greer antagligen skulle hävda stärker budskapets och deltagarens röst i en craftivistisk anda.

Önskingarna och artefakterna utifrån perspektivet att vara hörd

Deltagarna uttryckte tydligt att de inte upplevde sig vara hörda av politikerna och menade att det bara är vuxna som bestämmer. Flera önskade en möjlighet att kunna rösta trots vetskap om argument som de själva tog upp och som talade emot denna rätt. Rösträtt skulle ge deltagarna mer formell möjlighet till inflytande. I samtalsivern upplevde jag att några deltagare aktivt ville agera och genom handling hävda in ståndpunkt ”att barn ska ha sina rättigheter”. Även om deltagarna inte gör handling av samtal är det möjligt att diskussionen i gruppen ändå delvis bidrog till upplevelsen av att känna sig hörd. De diskussioner om till exempel rösträtt kunde bidra till att deltagarna bekräftade varandras åsikter och upplevda situation och därigenom känna sig hörda.

En deltagare berättade att denne ville säga sitt så att politikerna hör, så att det inte bara blir som de vuxna vill och poängterade att detta inte handlade om sovtider utan om andra saker som till exempel skolan.

Flera av gestaltningarna kommunicerade med hjälp av text, de flesta var en kombination mellan bild och text. Det är möjligt att deltagarna upplevde att texten är det tydligaste och även enklaste kommunikativa redskapet för att nå ut med ett budskap.

Ett par av deltagarna använde sig av komplementfärger kontrasterar skarpt mot varandra och som ofta används när någon vill påkalla uppmärksamhet. Vanligast var dock något lugnare inte så skrikiga färgkombinationer som blått och rött, gult och grönt. Min tolkning är att deltagarna över lag valde att visuellt uttrycka sitt budskap i en vänlig och tydlig

färgton. Samtalen om rösträtt, att inte lyssnas på och deras rättigheter syns inte i de textila bilderna. Det finns alltså en skillnad i hur samtalen och artefakterna tar sitt uttryck. Samtalen är förvisso likt gestaltningarna i saklig ton men de är ändå mer ställningstagande och politiska än gestaltningarna. Enligt min tolkning uttrycks det ingen tydlig och direkt kritik mot vuxenvärlden i dessa. Utfallet i gestaltningarna kan givetvis påverkas av mig som forskare.

Önskingarna och artefakterna utifrån perspektivet ålder

Flera av deltagarna uttryckte att de uteslöts från olika sammanhang på grund av åldersgränser. Detta har inspirerat flera av deltagarnas val önskingar av önskingar såsom Viking i Västerås och SPA för att ge två exempel. Genom detta idéarbete kunde de själva reflektera och komma fram till vad de skulle få ges tillträde till.

Några av medverkarna uttryckte att de önskade mer eget utrymme för just deras åldersgrupp. Detta uttryck kopplar jag samman med begreppet tweens, (åldern mellan åtta och tolv år) vars begrepp enligt Johansson (2005) oftast använts av marknadsförare.⁸⁰ Även om begreppet förknippas med marknadsföring är det applicerbart på deltagarnas önskan om mer eget utrymme. I vissa fall uttrycker deltagarna att de är för gamla och upplever att de tvingas dela yta med de yngre barnen. I andra fall upplever de att de själva är för små, då äldre ungdomar på grund av fysiska och kroppsliga skillnader tar för stor plats och i vissa fall tränger undan dem. Tolkningen är den att de tillhör en grupp, tweens, som är mittemellan definitionerna barn och tonåring. Barnen omnämnde sig själva och talade om sig själva som barn. De (och jag) använde termer som ni och vi när de samtalen handlade om grupperna vuxna och barn, vilket går att härleda till socialkonstruktionismen.

I de textila artefakterna är ålder utskrivet på olika sätt. Till exempel anges genom siffror en övre åldersgräns för det SPA en av deltagarna önskade . Ålder uttrycktes även genom det skriva texten; språket. Genom att skriva ”barn” synliggörs en diskurs, diskursen barn, som i mångt och mycket är baseras på ålder.

Ålder var ofta underliggande argument för upplevda orättvisor. Ålder tog sitt uttryck hörsammades och synliggjordes både i samtalen och i artefakterna. Diskussionen och användandet av ålder var tydligare mer frekvent i samtalen än i det textila arbetet. En tolkning av detta är att koppling mellan ålder och artefakterna inte alltid är uttalad men att det kan vara ett underliggande argument för val av idé. Ålder är något som har betydelse för deltagarna.

---

⁸⁰ Johansson, Barbro (2005), s.146f

Önsknings och artefakter utifrån perspektivet konsumtion

En uppfattning var att många av deltagarnas önsknings var av kommersiell art som t.ex. McDonalds och att TV och populärkultur var en inspirationskälla.

Flera av deltagarna uttryckte medvetenhet om pengar och pengars värde och var noga med att poängtera att nöjen och kläder blir värdelösa de är för dyra. De relaterade till inträdespriser på befintliga nöjesfält och aktiviteter. Därför var de flera som ville att de nöjesfält och badhus de gav förslag till skulle ha rimliga priser.⁸¹ Samtal om konsumtion var återkommande samtalsämne. Till exempel diskuterades kläder vid flera tillfällen. Det framfördes kritik mot klädmotiv som Hello Kitty och Barbie, med argumentet att dessa motiv inte var roliga utan tråkiga. Det uttrycktes önskemål om roligare mönster och färger på kläder och att det borde finnas fler affärer deras åldersgrupp.

I gestaltningarna syntes konsumtion främst genom de motiv av kläder som återgetts i färgerna gult och rosa. Färgen rosa var en färg som krävde ett visst mått av ställningstagande, för eller emot, då den kort kommenterades vid ett par tillfällen.

Möjligen går det att se en paradox mellan valet av de tygerna och samtalet om just rosa kläder. Jag vill inte dra några generella slutsatser men kanske att de textila bilderna tydligare uttrycker en genus aspekt än vad som framkommer genom samtalen. Deltagarna är förmodligen väl medvetna om genus, vilket bekräftas av laddningen i den rosa färgen.

Slutdiskussion

Barn och unga ska bli mer lyssnade på. De ska ha möjlighet att komma till tals i formella sammanhang och vara närmare beslutsfattare och andra aktörer som bestämmer i frågor som berör dem i enhällighet med barnkonventionen paragraf 12. Inte minst utifrån Lenningers argument i rapporten *Barns plats i staden (2008)* om att barn kan bidra med viktiga observationer om sin närmiljö på ett sätt som en planerare inte kan.⁸²

Genom detta designpedagogiska projekt kunde deltagarna göra sin röst hörd. Den kritiska frågan är snarare: fick de bekräftelse? Jag har en önskan om att deltagarnas flaggor och idéer ska leda till förändring. Men det är sannolikt att idéerna inte leder till nya beslut i nämnder och fullmäktige. Trots det går det inte att utesluta att flaggorna och idéerna kan ge inspiration. Den tystnad som följer efter projektets slut och bristen på återkoppling till deltagarna riskerar att ge negativ effekt. Men det häfte som deltagarna räckte över kommer att

---

⁸¹ Workshop, ljudupptagningar, informella intervjuer, 27 oktober

⁸²Lenninger Anna (2007) *Stad och land 174, Barns plats i staden* Malmö: Movium centrum för stadens utemiljö s.12

diarieföras av kommunen och jag har fått veta att deltagarnas idéer mötts med pskattning i stadshuset.

Flaggornas hantverksmässiga estetik har en viktig roll för vad som kommuniceras då de utmärker sig i stadsrummet. Hantverket gör att deltagarnas röst och budskap upplevs mer autentiska och äkta. Precis som Greer menar jag att den tid det tagit att tillverka dessa flaggor ger dem ett större värde och skapar nyfikenhet. Vem har gjort dessa och varför? Men det finns även en risk att deltagarnas budskap dämpas av dess estetik. Risken är att flaggorna endast upplevs som fina och gulliga. Men dock hävdar jag att flaggorna genom sin hantverksmässiga estetik kan kommunicera på ett sätt som enbart en folder aldrig skulle ha gjort. Häftet är ändå viktigt då detta sätt att kommunicera och göra sig hörd är en mer vedertagen metod i vardagslivet.

Det fanns både likheter och skillnader mellan det som deltagarna sade under workshoptillfällena och de textila artefakterna. Jag kunde se en mer återhållsam ton i textilierna gentemot samtalen. Detta var extra tydligt i perspektivet att vara hörd och i ålder. Kanske att det textila materialet innebar ett mer betydande ställningstagande än vad ett flyktigt inlägg i en ivrig diskussion innebar. I samtalen upplevde jag att färgen rosa, av vissa deltagare, var en aning laddad färg men att detta inte var lika uttalat i de textila bilderna. Om jag lyfter slutsatserna från de olika analyserade perspektiven till ett större perspektiv är det märkbart att vi lever i ett konsumtionssamhälle. Likväl är det förståeligt att ålder är viktigt för deltagarna då mycket regleras med hjälp av ålder i samhället.

Detta projekt har inspirerats av craftivism. Vid starten hade jag även intentionen att använda mig av participatory design. Under uppsatsen har jag upplevt att skillnaderna mellan det genomförda projektet och participatory design är så pass stora att jag därför valt att helt utesluta participatory design. Avslutningsvis hoppas jag att designpedagogiska projektet bidragit till att väcka tankar hos deltagarna att de själva i fortsättningen kan påverka och göra sig hörda, till exempel genom hantverk. Och att de fått bekräftelse på att de har rätt att bli lyssnade till. Att ungas perspektiv är en viktig aspekt för till exempel stadsutvecklingen. Förhoppningsvis gav uppmärksamheten samt möjligheten att se sina idéer i flaggstängerna deltagarna en positiv erfarenhet om att deras röster har betydelse.

Källförteckning

Tryckta källor

Burr, Vivien (2003) *Social Constructionism*, New York: Routledge

Engwall, Kristina (1998) *Gör barn till medborgare, Om barn och demokrati under 1900-talet*, Demokratiutredningens skrift nr 4, SOU 1998:97 Elanders Gotab, Stockholm

Esaiasson, Peter m.fl. (2004) *Metodpraktikan, Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Stockholm: Elanders Gotab

Franzen Emma (2010) ”Barns tankar spelar roll” i *Planera, Bygga, Bo* nr 5/2010

Greer, Betsy, *Knitting for good: a guide to creating personal, social & political change, stitch by stitch*, Boston: Trumpeter

Johansson, Barbro (2005) *Barn i konsumtionssamhället*, Falun: Norstedts Akademiska Förlag

Kullberg, Birgitta (2004) *Etnografi i klassrummet*, Lund: studentlitteratur

Kullberg, Birgitta (1996) *Etnografi I klassrummet*, Lund: Studentlitteratur

Lenninger Anna (2007) *Stad och land 174, Barns plats i staden Malmö: Movium centrum för stadens utemiljö*

Lindgren, Simon (red) (2009), *Ungdomskulturer*, Malmö: Gleerups Utbildning AB

Mazé Ramia (2007) *Occupying time: design, technology and the form of interaction*, Stockholm: Axl Books

Pettersson, Stefan (2010) ”stadsutveckling med barnperspektiv tack vara barnens medverkan”, i Mie Svennberg & Mania Teimouri (red.) *Barns rätt till staden, om arkitekturpedagogik som demokratisk metod i Göteborg*. Mölnlycke: Elanders

Säljö, Roger (2000) *Lärande i praktiken, ett sociokulturellt perspektiv*, Stockholm: Prisma

Thomson, Pat (2008), *Doing visual research with children and young people*, New York: Routledge

Trondman, Mats (1999), *kultursociologi i praktiken*, Studentlitteratur, Lund

Åhlvik, Clara & Busch von, Otto (2009) *Handarbete för en bättre värld*, Jönköpings läns museums förlag

Otryckta källor

Burns Colins m. fl. (2006) *Red Paper 02 Transformation Design* London: Design Council

Johansson, Barbro (2003): "Barn som aktörer i konsumtionssamhället". I: Selmer-Olsen, Ivar & Sando, Svein *Mediebarndommen: Artikelsamling baserat på konferensen i Trondheim, 27-28 mars, 2003, Trondheim, Drottning Mauds Minne*. Återfinns som PDF på:
<http://www.hgu.gu.se/files/cfk/general/artikelbarbojohansson.pdf>, 2/12 2010

Internetkällor

<http://www.scribd.com/doc/34000103/Barnkonventionen-i-Sin-Helhet>, Barnkonventionen, FN:s, konvention om barnets rättigheter, unicef del 1 artikel 12, 2010-11-12

<http://www.unicef.se/barnkonventionen/barnkonventionen-i-olika-versioner/barnkonventionen-hela-texten#ett>, Barnkonventionen, FN:s, konvention om barnets rättigheter, Unicef del 1 artikel 1

<http://www.fn.se/fn-info/om-fn/fns-historia/> FN: s historia, 2010-12-26

[http://www.fn.se/fn-info/om-fn/fn-stadgan,Förenta Nationernas stadga och stadga för den internationella domstolen](http://www.fn.se/fn-info/om-fn/fn-stadgan,FoerentaNationernas%20stadga%20och%20stadga%20for%20den%20internationella%20domstolen), 26/12 2010

<http://www.ungdomsstyrelsen.se/kat/0,2070,1,00.html>, Ungdomsstyrelsen, 2010-11-17

Skolmatens vänner, http://www.skolmatensvanner.se/sa_kan_du_paverka.php, 2010-12-10

Bildförteckning

Lina Berggren, 2010, foto av textila artefakter

Bilagor

Bilaga 1 Affisch

Bilaga 2 kategorier av vad de yngre deltagarna önskade sig

**Vill du göra dig hörd?
Designa din flagga**

**Visa politikerna vad
du önskar fanns
i Västerås**

**HALLÅ
VÄSTERÅS**

**Förhoppningsvis kommer dina
idéer hissas upp i flaggstången**

Måndag Torsdag & Fredag 18 - 21.30 vecka 41&42
träffas vi på (XXX) för att göra galna,
nyskapande och roliga flaggor ihop. Välkommen.

**Avslutas med att din flagga ställs ut på
KONSTFACK i Stockholm, v. 2 2011**

Denna workshop är en del av mitt examensarbete i bildpedagogik, Lina Berggren, Konstfack

Bilaga 2 Flaggorna

Bilaga 3 kategorier av vad de yngre deltagarna önskade sig

Kultur och Nöje

- * Ett museum för barn. Om jag har gjort något speciellt så vill jag kunna visa det i barnmuseet. Det ska vara fullt av barngrejer. Museet ska varje vecka lotta ut en grej som de tycker är fin och som får hängas upp på väggen.
- * Ett inomhustivoli.
- * Ett akvarium med hajar. Det ska kännas att hajarna är nära en själv. Kanske att man kan göra tunnlar så att man kan kolla upp på hajarna på nära håll.
- * Fler kändisar ska komma och uppträda i Västerås.
- * Världens största barnkarusell.
- * Världens största barnpalats.
- * Madame tussaud
- * En rosa berg och dalbana
- * Ett tivoli i Västerås som ligger vid mälaren och kallas för Blåa Lund.
- * Västerås Vattenland

Shopping

- * Sveriges största shoppingaffär.
- * En butik med utländska kläder från t.ex. Spanien Australien eller Indien. Det ska vara lite coolare mönster och tyg inte bara rosa.
- * Att det ska finnas Ullared här i Västerås.
- * Fler tonårsaffärer.
- * Roligare skor och tröjor
- * En örhängesaffär
- * Större skostorlekar. Upp till storlek 50
- * Fler storlekar på kläder som passar alla
- * Mer klädaffärer för barn
- * Färgglada och mönstrade kläder

Sport och fritid

- * Västerås Champions League för barn.
- * En lite större fotbollsplan på lögarängen med flera mål så att flera kan spela samtidigt. På vintern skulle man kunna spela hockey och sånt där.
- * En pool med en liten gång som gör så man kan simma ut, ut utomhus även när det är vinter.
- * större plan på XXXX skolan.
- * SPA för barn/tjejer

Säkerhet och trafik

- * Laga alla hål i stängslen vid byggarbetsplatserna så att platserna blir säkrare.
- * Mindre trafik i staden.
- * En hiss för barn och vuxna över trafikerade vägar.
- * Sätt upp fartkameror inne i staden.
- * Ett område där bussarna får stanna som ändå ligger i närheten.
- * bättre koll på rattfyllerister.

Infrastruktur

- * Spårvagnar i Västerås.
- * Gratis bussar.

- * Tunnelbana i Västerås

Ekonomi

- * Billigare happy meal för barn.
- * Billigare pommefrites.
- * Cirkus skulle vara lite billigare.
- * Billigare bio
- * Barnbidagret 5000 kronor

Skola

- * Att barn på sin skola själva får välja maten.
- * Prao även i trean.
- * roligare kläder som ändå ska vara billiga

Boende

- * Ett hotell med tema vatten och fiskar

Politik

- * Fler jobb till alla unga.
- * Barn ska få rösta och säga sitt så att politikerna hör.
- * Barn ska få bestämma mer.

Innovation och förändringsidéer

- * Skrapan skulle kunna byggas dubbelt så stor. Då skulle det kunna finnas mer aktiviteter för barn där, kanske en hel våning.
- * En jättestor TV på skrapan så att man gå dit och se på Sverigematcher.
- * en vattensäng på hotell med fiskar i vattensängen.
- * skor med fiskar i sulan.
- * Mer för barn i åldrarna 10 - 13 på Leklandet
- * Roligare badhus
- * Grundare bassänger för barn som inte kan simma.
- * Flygande bilar, som drivs med hjälp av ljudvågor.

Övriga önskemål

- * Inga tjej och kill- avdelningar i leksaksaffärerna.
- * Det ska vara tillåtet att åka hiss i skrapan även om man inte ska till ett ställe.
- * att stan ska bli roligare på något sätt.
- * Ett badhus högst uppe i skrapan.
- * Mer barn i Västerås för då skulle man kunna träffa ännu fler kompisar